

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: *Zrození filozofie z komiksu*

Autor práce: **Václav Králíček**

Vedoucí práce: doc. Mgr. Aleš Novák, Ph.D.

FHS UK 2018

Posuzovaná práce se na materiálu klasické filosofie (Platonových dialogů, A. Schopenhauera, F. Nietzscheho, E. Finka, aj.) a komiksů (*Deadpool, Captain America, X-Men/ Wolverine*) pokouší interpretovat motiv smrtelnosti, nesmrtelnosti a jejich existenciální reflexe. Práce se přidržuje platonského pojetí strachu ze smrti jako nevědomosti.

Práce – byť implicitně – představuje komiksy jako zdroj vhledu do soudobého *conditio humana*. Právě tento ohled je pro mne zásadní, neboť filosofie by měla (alespoň v podobě filosofické antropologie) umět tematizovat proměnu sebepojímání člověka a potud by měla hledat materiál, ve kterém se takové pojmání a sebe-pojímání zrcadlí. Lze se domnívat, že komiksy této roli dobře slouží.

Ovšem tento vstupní vhled či perspektivu interpretace posuzovaná práce tak úplně nesdílí, resp. se podobná reflexe výslovně neobjevuje. K tématu smrtelnosti přistupuje práce bezprostředně a snaží se je komentovat na základě četby klasiků filosofie a komiksu. Výsledek právě z tohoto důvodu - kvůli chybějící jednotící výkladové perspektivě, kvůli bezprostřední tematizaci motivu smrtelnosti - ztrácí koherenci a nedospívá k příliš přesvědčivým tezím.

Práce vychází z kontextu a základních autorů, kteří jsou relevantní a vytváří podstatný rámec chápání problému lidství na novověkém Západě. Problémem práce ovšem je přílišná mozaikovitost a povrchnost užití těchto autorů. Výběr autorů je nestrategický, nezdůvodněný, nevyjasněný. Podobně ani struktura výkladu není jasná či koherentní. Ani výběr komiksových hrdinů zcela jasný není – proč ne např. dr. Manhattan?

Interpretační výtěžky jsou velice prvoplánovité a jednorozměrné, chybí jim hlubší promyšlení. Např. v případě "tří rovin bytí" v Zarathustrovi jde o velice zjednodušující čtení a následně i velmi zjednodušující aplikaci takového čtení. Podobně velmi vulgarizované je pojetí nadčlověka jako v zásadě pouze zdatnějšího a časově neomezeně dlouho žijícího člověka. Práce podobně skáče mezi Aristotelem a Schopenhauerem, aby došla k problémům uznání LGBT komunity, ale bohužel i s velmi nepřesným porozuměním jak Aristotelovi, tak Schopenhauerovi. Práce zachází s motivem smrtelnosti a hlavně smrti jaksí spíše metaforicky či figurativně než analyticky. Atd., atp.

V několika případech se domnívám, že by práce mohla některý z motivů rozvinout a soustředit se na něj, přičemž by výsledek byl lepší, nežli takto široce rozkročený text:

Velice nosné je myslím přeznačení duality smrt – nesmrtelnost do podoby stárnutí – věčné mládí. V práci ovšem jde spíše jen o noticku.

Výklad na téma "co je člověk?", jenž je prováděn na Asimovovi a Schelerovi, není příliš koherentní a výběr autorů a nasazení výkladu není dobře argumentačně založené, musím nicméně konstatovat, že zde začíná zajímavější poloha práce, čili filosoficko-antropologický diskurs tematizace sebepojímání člověka.

Podobně nosnější mi připadá výklad (podaný jako exkurz a jako exkurz také odsunutý do poloviny textu práce) Françoise Dasturové. Rozdíl je, že prvoplánovitý fenomenologický výklad apropriuje téma smrtelnosti, čili se nás týká, zatímco výklad Platona či Nietzscheho v této práci zůstávají na úrovni "názorů slavných filosofů". Fenomenologická poloha výkladu by práci prospěla, v této chvíli zůstává práce na úrovni rudimentární textové analýzy.

Další nosný motiv, který není dostatečně uchopen a rozveden, je vědomí determinace či rabství u Deadpoola. Tento motiv - velmi volně řečeno - rezonuje s Schopenhauerem.

Práce by si měla dokázat položit jasnou otázku: „O čem vypovídá až jednotvárné klišé, že ti, kdo nesmrtelnosti dosáhli, si nad ní zoufají?“

Motiv dionýského a apollinského principu je spíše jen naznačen, byť by jistě mohl být hlavním nosným aspektem práce.

V práci bych chtěl vidět více typologie, snahy o určitou kategoriální analýzu, vytvoření základního "přírodopisu" komiksového hrdiny.

Dále si myslím, že významným teoretickým rámcem, který práci chybí, je alespoň elementární naratologie. Zvláště to platí v případě Deadpoola a motivů toho, čemu se říká vyšinutí z vypravěčské formy.

Konečně bych autorovi doporučil mnohem koncentrovanější zamření na jasnou výkladovou interpretační strategii, promyšlení přístupu, pozice, východisek, filosofického „paradigmatu“, naopak méně váhy by v práci měly mít poměrně nahodilé motivické podobnosti.

Další jednotlivé připomínky:

Úvod by zaslužil přepracování, není příliš konzistentní, dobře strukturovaný, atp. Krok mezi motivem smrtelnosti a nesmrtelnosti je výrazně podstatnější, než by se zdálo a úvod s oběma pracuje jako s prostými párovými pojmy.

Fink nepovažuje hru za pouhou přestávku, to by ji stavělo do opozice k životu, jehož by byla přestávkou. s. 8.

Ostatně v jakém smyslu by měla být myšlenka nesmrtelnosti oddychem od smrti? Hladoví často mluví o jídle. V jakém smyslu by si chtěli „oddechnout“ od hladu?

Výběr Junga jako teoretického základu výkladu pojmu hrdiny je svévolný a nezdůvodněný. Proč ne např. antropologické pojetí hrdiny?

Práce někdy sklouzává k vyloženým dojmům (lidé vědí, kdy si pro ně smrt přijde, atp.), a užívá argument „autora jako osoby“ – čili autor textu užívá jako argument, že „i jemu“ se to tak zdá, myslí si, apod. Ovšem to je samozřejmě zcela irrelevantní komentář.

Formálně je práce poměrně standardním výstupem bakalářského studia, tedy i ona oplývá obvyklým a očekávatelným množstvím gramatických a typografických nedostatků, nejde však o nic významného.

Celkové hodnocení

Práci nesporně posuzuji poměrně přísně a vytýkám jí mnohé nedostatky. Beru však z velké míry v potaz základní hodnotu práce, kterou je otevření tématu komiksové reflexe problému lidství. Práci v tomto ohledu hodnotím jako krok dobrým směrem. S přihlédnutím k náročnosti zpracování zdrojů a celkové úrovni interpretačních dovedností je po mém soudu třeba práci hodnotit kladně, byť nikoliv příliš vysoko.

Práci k obhajobě **doporučuji** a navrhuji ji hodnotit známkou **dobře**.

V Praze 25. 1. 2018

Jakub Marek, Ph.D.